

Singer Leopold

Ezen a képen az öcsém, [Singer] Leopold látható. A kép Nagybereznán készült, 1935-ben. Ez a kép is azért maradhatott meg, mert a nővérem, mielőtt Ungvárról elvitték Auschwitzba, elrejtette a családi fényképeket a házuk padlója alá. Akkor találtam meg, amikor rendbe hozattam a házat. Amikor fölszedték a padlót, előkerültek a képek.

Leopold 1918-ban született. A zsidó neve Lejb. Én és az öcsém hároméves korban kezdtünk a héderbe járni. A melamednek volt egy segítője, aki az ilyen kisgyerekekkel foglalkozott. A melamed tanított minket, a segítője pedig a gyakorlati dolgokkal törődött: megetette a gyerekeket, kivitte őket a mosdóba és hasonlók. Négyéves korban már elkezdtük tanulni a héber ábécét. Azelőtt meg

hallás után tanultuk a héber szavakat. A héderben jiddissel is foglalkoztunk, megtanultunk írni és olvasni, tanultunk a zsidó történelemről, hagyományokról és vallásról. Hétéves korunkig jártunk a héderbe. Azután kezdődött az oktatás az általános iskolában.

Nagybereznán nem volt zsidó iskola. Mindhárman a nyolcosztályos ukrán [rutén] iskolába jártunk. Koedukált iskola volt, a fiúk és a lányok együtt tanultak. Az osztályban sok zsidó gyerek volt, és voltak ukránok is, magyarok is. A többség már az iskola előtt is ismerte egymást.

Amikor felnőtt az öcsém, és befejezte az iskolát, én kezdtem el a szabómesterségre tanítani.

A háború alatt a családom sorsáról semmit sem tudtam. Szofijával, a jövődöbelimmel elhatároztuk, hogy összeházasodunk, de úgy döntöttünk, hogy az esküvőt akkorra halasztjuk, amikor megérkezünk az én házamba, mert az én családommal szerettünk volna ünnepelni. Megkértem az orosz lágerparancsnokot, Ptasinszkijt, aki szintén zsidó volt, tudja meg, mi zajlik itt, Kárpátalján, van-e még valaki ott a zsidók közül. Ptasinszkij hivatalos úton megkérdezte, és azt a választ kapta, hogy a családomból senki sem él. Minden zsidót elvittek a németek Auschwitzba, mindet megölték [Nem a németek "vitték el" a zsidókat Auschwitzba. A deportálást a magyar hatóságok hajtották végre. Lásd: Ungvár. -- A szerk.]

Azért, ahogy tudtam, Nagybereznára utaztam. De a szomszédok sajnos megerősítették, hogy a németek az egész családomat elvitték 1944-ben az auschwitzi koncentrációs táborba, és senki sem tért vissza közülük. Elmentem Ungvárra. Iratokat kellett szereznem, de nem sikerült. A nővérem házában idegenek laktak. A nővérem is és a családja is meghalt a koncentrációs táborban. Én egy távoli rokonomhoz költöztem, és elkezdtem intézkedni, hogy visszaadják a nővérem házat. Ungváron lakott az unokatestvérem ismerőse, egy ügyvéd, aki a bíróságon vitte az ügyemet. Nagybereznán végre kaptam egy papírt, ami igazolta a személyemet, és ezzel kaphattam igazolványt. A bíróságon sikeresen végződött a perem, és visszaadták a házat.